

CACHE 2

AFGODERIJ

KERN VAN DE CACHE

De jongeren zullen leren dat ze moeten vluchten voor afgoden en zich richten tot God, de enige bron van waar geluk, vrede, tevredenheid, vertrouwen, vriendschap, hoop, voldoening, motivatie, verlangen, bevrijding, veiligheid, vervulling, liefde en doel.

DOELSTELLINGEN VAN DE CACHE

De jongeren zullen in staat zijn om:

- ✓ Te beschrijven wat een afgod is.
- ✓ Potentiële afgoden in zijn of haar leven te herkennen.
- ✓ Een plan te maken voor het verwijderen van afgoden en het volgen van God.

SLEUTELVERS

1Korinthe 10:14 Daarom, mijn geliefden, vlucht weg van de afgodendienst.

TOEPASSING

- ✓ Herken en benoem je afgoden.
- ✓ Verwijder afgoden uit je leven.
- ✓ Aanbid God, de enige die jouw aanbidding verdient.

AANKNOPINGSPUNT

Neerbuigen voor een afgodsbeeld

Wanneer was de laatste keer dat je iemand zag buigen voor een afgodsbeeld? Zoiets is niet echt gebruikelijk in onze cultuur. Maar misschien ben je wel al eens in een Thais restaurant geweest en heb je daar een afgodsbeeld gezien met kaarsen en eten eromheen. Of misschien heb je ooit een boeddhistische tempel bezocht en enkele van de afgoden gezien die ze daar aanbidden. Maar in onze cultuur worden geen gesneden blokken hout of gebeitelde steen aanbeden. Wij zouden nooit een afgod aanbidden... of wel? De evangelist D.L. Moody zei meer dan honderd jaar geleden:

'Je hoeft tegenwoordig niet naar verre landen om valse goden te vinden. Onze cultuur staat er vol mee. Alles waar je meer van houdt dan God is je afgod.' ¹

Alledaagse afgoden

Elk jaar worden er miljoenen euro's uitgegeven aan televisie- en radioreclame. Mensen zitten hele dagen in vergaderruimtes om na te denken over manieren om hun product aan de wereld te verkopen. Hoe kunnen ze het er beter en aantrekkelijker uit laten zien dan hun concurrentie? Hoe kunnen ze je laten denken dat je iets nodig hebt dat je eigenlijk niet nodig hebt? Kun je denken aan een internet- of televisiereclame waarbij men je probeert te overtuigen dat je niet zonder kunt leven? Zeg maar een alledaagse afgod.

Afgodenfabrieken

Heb je al eens een productiehal gezien van een fabriek? Vaak staan deze vol machines die het ene product na het andere produceren. Wist je dat ons hart lijkt op zo'n fabriek? Maar in plaats van producten, wordt het ene verlangen na het andere verwerkt. Een verlangen naar iets lekkers, een verlangen naar iets moois, een verlangen naar iets leuks, een verlangen naar iets spannends, een verlangen naar meer etc. Maar wat als die verlangens steeds maar groeien en uiteindelijk zo sterk worden dat ze je beheersen? Dan spreken we van afgoden en dan wordt je hart een afgodenfabriek.

Ere wie ere toekomt

Beeld je eens in dat je temidden van een stortvloed terecht bent gekomen. Binnen de kortste keren is je kledij helemaal doorweekt. In de verte zie je een man teken doen dat je in zijn huis mag schuilen. Wie of wat ga achteraf bedanken? Niet het huis, maar wel de eigenaar die het huis voor jou ter beschikking stelde. Wat zou de eigenaar denken als hij langs je stond, maar je hem geen aandacht gaf terwijl je al je lof en dankbaarheid uitsprak tegen de muren van het huis? Afgoderij is eigenlijk hetzelfde...

Wat is afgoderij?

De Heidelbergse Catechismus beschrijft afgoderij als volgt:

'Afgoderij betekent dat je in de plaats van God of naast Hem iets anders hebt verzonnen, waarop je je vertrouwen stelt.' ²

Alles dat we in de plaats van God zien als onze ultieme bron van geluk, vrede, tevredenheid, vertrouwen, vriendschap, hoop, motivatie, verlangen, verlossing, veiligheid, vervulling, liefde etc. is afgoderij. Een afgod is iets dat de plaats inneemt die God in ons leven hoort te krijgen. Onze liefde en affectie behoren God toe. Als we iets meer liefhebben of begeren dan God, dan is dat een afgod (een valse god).

'Afgoderij is goede dingen veranderen in ultieme dingen.' ³

Ken Sande omschrijft het nastreven van afgoderij als volgt:

'Elke keer dat we verlangen naar iets buiten God, dat we iets meer vrezen dan God of op iets anders dan God vertrouwen om ons gelukkig, voldaan of veilig te doen voelen, aanbidden we een valse god.' ⁴

Bij afgoden moeten we dus niet alleen denken aan beeldjes van hout of steen. Nagenoeg alles kan een afgod zijn of worden.

- De kracht van de mens kan zijn god zijn (Hab.1:11)
- Tegen goud kun je zeggen: jij bent mijn vertrouwen (Job 31:24)
- Het geld kan Mammon heten (Mat.6:24)
- Hebzucht wordt afgoderij genoemd (Kol.3:6)
- Er zijn mensen die van de buik hun god maken (Fil.3:6)
- ...

Een afgod is alles wat belangrijker voor je is dan God, alles wat je hart en verbeelding meer in beslag neemt dan God, alles wat je zoekt om ervan te ontvangen wat alleen God kan geven.

Waarom is afgoderij zo verkeerd?

Het vanzelfsprekend dat God in alle dingen de eerste plaats verdient omdat Hij volmaakt is, de allerhoogste bron van al het goede in Zijn schepping, de Gever en Onderhouder van het leven. Als we onze toevlucht zoeken bij iets uit de schepping in plaats van bij de Schepper, degraderen we God naar een lagere status en zetten we iets anders onterecht op een voetstuk. Wanneer we een afgod dienen gaan we minder van God verwachten en meer verlangen van iets of iemand anders.

In Romeinen 1 spreekt de apostel Paulus over de afgoderij die zo wijdverbreid is in onze wereld. Aangezien God Zichzelf duidelijk heeft geopenbaard in de schepping, zijn degenen die Hem verwerpen voor een andere god 'niet te verontschuldigen' (Rom. 1:20). Hij zegt dat zulke mensen 'Gods waarheid vervingen door leugens. In plaats van God te aanbidden, aanbaden ze dat wat door Hem gemaakt was.' (vers 25, BasisBijbel). Zo heeft God het nooit bedoeld. In plaats van God te aanbidden en van de schepping te genieten, aanbidden veel mensen de schepping en negeren ze de Schepper volledig. Ze hebben ervoor gekozen om hun vervulling te vinden in het onvervulde in plaats van in Degene die 'te prijzen is tot in eeuwigheid'.

U zult zich daarvoor niet neerbuigen, en die niet dienen, want Ik, de HEERE, uw God, ben een na-ijverig God. (Ex.20:5a)

Ik ben de HEERE – dat is Mijn Naam; Mijn eer zal Ik aan geen ander geven, evenmin Mijn lof aan de afgodsbeelden. (Jes.42:8)

Niet alleen Gods eer staat op het spel, maar ook ons welzijn. God weet wat het beste voor ons is en de waarschuwingen in de Bijbel tegen afgoderij bevestigen dat. God weet dat afgoden die Zijn plaats innemen, nooit echte voldoening kunnen schenken aan degenen die naar Zijn beeld zijn geschapen (zie Deut. 10:12–13, 20–21). Daarom is elke poging om een doel te vinden buiten Gods ontwerp dwaasheid. Daarnaast weet Hij ook dat deze afgoden ons weerhouden in onze wandel met Hem. Daarom zegt Hij dat we ons moeten bekeren van die afgoden. Ze zouden ons uiteindelijk het eeuwig leven verhinderen.

Van hart tot hart

Ons hart is gevuld met krachtige verlangens. Vaak zijn deze verlangens op zichzelf niet slecht als ze uiteindelijk in God worden vervuld. Maar er zijn veel afgoden die concurreren met God en smeken om onze erkenning. Stel je het voor als een reclamespotje: 'Als je mij koopt, maak ik je _____.' Om de verlangens van ons hart te bevredigen, duwen we God aan de kant en hechten we ons aan vanalles wat bij de schepping hoort. De afgoden komen graag en houden ons prachtige beloften voor. Ze stellen zelfs nog andere afgoden voor en maken er plaats voor. Maar hun vriendelijkheid verwijnt al gauw wanneer ze zich vastbijten in het hart en dat tot slaaf maken. Ondanks dat het hart door de afgod wordt verteerd, weigert het zich aan God te onderwerpen. In de plaats daarvan gaat het vaak op zoek naar een andere afgod om te dienen.

Bekijk de onderstaande vergelijking en oordeel zelf.

Afgoden	God
Veel loze beloften	Komt beloften altijd na
Gebouwd op leugens	Is de waarheid

Doelt op vernieling	Doelt op onze vreugde
Voegt lasten toe	Draagt onze lasten
Slavernij	Vrijheid
Voorziet niets van blijvende waarde	Voorziet eeuwig leven
Dood	Levend
Talrijk	Eén
Gemaakt en afhankelijk	Zelfbestaande Schepper

Vierkante blok in rond gat

De kerkvader Augustinus zei eens: 'U hebt ons voor Uzelf gemaakt en onze harten zijn rusteloos totdat ze hun rust in U vinden.'⁵ God heeft ons zo gemaakt dat we onze vreugde alleen in Hem vinden. Psalm 16:11b zegt: 'Overvloed van blijdschap is bij Uw aangezicht, lieflijkheden zijn in Uw rechterhand, voor altijd.' Waarom ervaren zoveel mensen hun leven als zinloos en heerst er veel ontevredenheid? Dit kan verschillende oorzaken hebben, maar al die oorzaken zijn geworteld in een of andere afgod:

- Ze hebben God regelrecht verworpen voor een afgod.
- Ze hebben God als loopjongen gebruikt om in hun afgoden te voorzien.

Of zoals de profeet Jeremia het beeldend omschrijft:

Want Mijn volk heeft een dubbel kwaad gedaan: Mij, de bron van levend water, hebben zij verlaten, om zich bakken uit te hakken, lekkende bakken, die geen water houden. (Jer.2:13)

Vergelijk het met een vis in het water. Je kan de vis verleiden om te gaan zwemmen in een heerlijk warme modderpoel, in lekker vers gemaaid gras of zelfs een kleurrijk ballenbad. Maar de vis zal zich nergens goed voelen, tot hij terug in het water wordt gezet. Zo is ook met een hart waarin God mag leven. Het zal in Hem tot zijn recht komen en kunnen leven.

PRAKTISCH

Niets dan God

Hoe kun je weten of er afgoden in je hart zijn? Ga dan eens na wat je graag hebt of doet. Waar besteed je de meeste tijd aan? Waar praat je het meest over? En onderzoek dan eens je eigen hart, want jij kent tenslotte jouw hart het best. De volgende vragen kunnen je hierbij helpen:

- Houd ik van God gewoon om wie Hij is en blijft die liefde ook als ik niet krijg waar ik naar verlang?
- Geloof ik dat niets me gelukkiger of meer tevreden kan maken dan God?
- Is God mijn ultieme bron van leven?
- Is God de Heer in mijn gedachten en gevoelens?
- Begrijp ik de nutteloosheid van afgoden en ben ik het eens met Gods oordeel over hen?
- Zie ik de geschapen dingen als geschenken van God?
- Ben ik tevreden met God alleen of heb ik liever God plus andere dingen?
- Leef ik in angst, bezorgdheid of wanhoop omdat mijn hoop niet op God is gericht?
- Kan ik bij alles wat ik doe zeggen: 'Dankjewel God' ?

Dean Ulrich geeft ons een interessant inzicht op wat onze eigen woorden zeggen over ons hart.

'We beoordelen Gods liefde en trouw aan de hand van hoeveel van onze verlangens zijn vervuld. Wanneer onze verlangens niet uitkomen, zijn onze woorden veelzeggend. Boze, beschuldigende woorden onthullen de afgoden in ons hart - net als zelfzuchtige gebeden in vrome en eerbiedige taal. Te vaak is het niet Gods wil die we willen, maar onze wil mogelijk gemaakt door God.' ⁶

Overwinning binnen handbereik

Soms kan ons het gevoel bekruipen dat we wel voortdurend slaaf zijn van een of andere afgod. Zo vaak verliezen we God uit ons vizier en gaan we schoorvoetend naar Hem met de vraag of Hij ons weer kan vergeven. Dit keer op keer ervaren kan ons moedeloos maken en machteloos doen voelen. Maar er is hoop! We zijn geen slaven meer van afgoden en kunnen in onze strijd overwinningen behalen. Hierbij moeten we rekening houden met vijf B's: beseffen, bidden, bekeren, binnenlaten en behouden.

o Beseffen

Als eerst is het belangrijk dat we de grootheid van God beseffen en ontzag voor Hem hebben.

Maak bekend en breng naar voren, ja, beraadslaag samen: Wie heeft dit van oudsher doen horen? Wie heeft dat van toen af bekendgemaakt? Ben Ik het niet, de HEERE? Buiten Mij is er geen andere God, een rechtvaardig God, een Heiland; er is niemand behalve Ik. (Jes.45:21)

Besef de dwaasheid van afgoderij. Er is een belangrijk onderscheid tussen Schepper en schepping, en dit wordt omgekeerd wanneer we een afgod aanbidden. De schepping om ons heen is gemaakt om ons te wijzen naar de grote God. Als iets uit de schepping wordt aanbeden, is dat niet enkel zinloos maar absurd.

Verzamel u, kom, treed tezamen naar voren, u die bent ontkomen aan de heidenvolken. Zij weten niets, zij die hun houten beelden ronddragen, of een god aanbidden die niet verlossen kan. (Jes.45:20)

o Bidden

Sommige afgoden zijn heel duidelijk en herkenbaar. De dronkaard die op zoek gaat naar de afgod in zijn hart, kan er haast niet naast kijken. Maar de meeste afgoden zitten echter verborgen in het hart of dragen een masker. Sommige afgoden zijn zo bevriend met ons geraakt, dat we ze zelfs niet meer zien als een gevaar. Daarom is het ook belangrijk om God zelf te betrekken in je zoektocht naar afgoderij in je hart.

Al zijn wegen zijn iemand zuiver in zijn eigen ogen, maar de HEERE toetst de geesten. (Spr.16:2)

Soms lijkt in onze ogen alles in orde, maar weet de Heere dat er vanalles verscholen zit dat het licht niet wilt zien. David kende dit ook, dat zie je in enkele van zijn gebeden:

Beproof mij, HEERE, ja, stel mij op de proef, toets mijn nieren en mijn hart. (Ps.26:2)

HEERE, U doorgrondt en kent mij. Ú kent mijn zitten en mijn opstaan, U begrijpt van verre mijn gedachten. U onderzoekt mijn gaan en mijn liggen, U bent met al mijn wegen vertrouwd. (Ps.139:1-3)

Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, beproef mij en ken mijn gedachten. Zie of er bij mij een schadelijke weg is en leid mij op de eeuwige weg. (Ps.139:23-24)

Ga dus samen met de Heere aan de slag. Vraag Hem in gebed om de afgoden aan te duiden. Hierbij gebruikt Hij Zijn Woord, jouw geweten, je vrienden en soms zelfs bepaalde situaties. Ga er dus met Hem bewust mee aan de slag en sta open voor Zijn leiding en vorming hierin.

o Bekeren

Herken je afgoden. Leer de gebieden kennen waar je het meest geneigd bent om in de zonde van afgoderij terecht te komen. Voorkom dat je in zulke verleidelijke situaties terechtkomt. Alles en iedereen kan een afgod worden en die verleiding is voor iedereen anders. Nadat je je afgod hebt herkend, moet je hem als zonde belijden en je ervan bekeren. Verlaat je afgoden. Loop bij hen weg, beseffend dat ze nooit een blijvende voldoening kunnen geven.

Lieve kinderen, wees op uw hoede voor de afgoden. (1Joh.5:21)

Zo zegt de Heere HEERE: Bekeer u, keer u af van uw stinkgoden en keer uw gezichten af van al uw gruweldaden. (Ez.14:6b)

o Binnenlaten

Nadat we onze afgoden hebben kunnen aanduiden, ze als zonde hebben beleden en berouw tonen door ons van hen af te wenden, moeten we er zeker van zijn dat we ons tot de ware God keren, de Enige die voldoening kan geven. Het is zo makkelijk om de ene afgod uit je hart te gooien en vervolgens weer een andere afgod binnen te laten om de leegte van de vorige te vullen.

U zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben. (Ex.20:3)

Laat Jezus Christus binnen in je hart als Heer en Verlosser.

Want zij vermelden zelf over ons hoezeer wij ingang bij u gekregen hebben en hoe u zich van de afgoden tot God bekeerd hebt om de levende en waarachtige God te dienen, en Zijn Zoon uit de hemelen te verwachten, Die Hij uit de doden heeft opgewekt, namelijk Jezus, Die ons verlost van de komende toorn. (1Thes.1:9-10)

Eigenlijk is het principe eenvoudig. Vind je een plaats in je hart waar er een afgod regeert, zet deze afgod dan buiten en laat Jezus binnen om ook op die plaats te regeren.

o Behouden

Nadat de afgod in je hart herkend werd, van zijn troon gestoten en Jezus die plaats weer heeft gekregen is de strijd nog niet voorbij. De strijd tegen afgoden duurt een leven lang en telkens ontpopt er wel ergens in je hart een of andere afgod. Dit kan je moedeloos maken en doen twijfelen of je wel een kind van de Heere bent. De woorden die Samuel sprak tegen het volk Israël nadat ze beseften dat ze hadden gezondigd geven ons dan de juiste kijk:

Toen zei Samuel tegen het volk: Wees niet bevreesd, u hebt al dit kwaad wel gedaan, maar wijk niet langer van achter de HEERE af, en dien de HEERE met uw hele hart. Wijk niet af door de nietige afgoden na te volgen, die niet van nut zijn en niet kunnen redden, want zij zijn nietigheden. Want de HEERE zal Zijn volk niet verlaten, omwille van Zijn grote Naam, omdat het de HEERE behaagd heeft u voor Hem tot een volk te maken. (1Sam.12:20-22)

‘Wees niet bevreesd’ ... ‘want de Heere zal zijn volk niet verlaten’. Wanneer we hebben gezondigd mogen we ons richten op Gods trouw en genade. Hij is een God die geen vreugde schept in toorn, maar ernaar verlangt om te vergeven.

Ik delg uw overtredingen uit als een nevel, en uw zonden als een wolk. Keer tot Mij terug, want Ik heb u verlost. (Jes.44:22)

In die genade behouden we onze verlossing en relatie met de Heer. Daarin kunnen we vrij en vrijmoedig Hem verder dienen. Een voortdurende strijd ervaren is op zich dus niet verkeerd. Strijd geeft aan dat er verzet is. Maar wanneer we zouden opgeven om ons te verzetten tegen de afgoden, dan komen we in een gevarezone en spreken de verdere woorden van Samuel ook tot ons:

Vrees alleen de HEERE, en dien Hem trouw met uw hele hart, want zie welke grote dingen Hij bij u gedaan heeft. Maar indien u het kwade blijft doen, dan zult u weggevaagd worden, zowel u als uw koning. (1Sam.12:24-25)

Waar we ons aan vastklampen

De reformator Maarten Luther zei het volgende over hoe wat we hebben of kunnen een afgod kan zijn:

‘Veel mensen denken dat ze God en alles in overvloed hebben als ze geld en bezittingen hebben. Ze stellen hun vertrouwen erop en zijn er zo vol van dat ze naar niemand anders omzien. Kijk, zo'n mensen hebben ook een god en die noemt 'Mammon', d.w.z. geld en bezittingen waar ze hun hele hart mee vullen. Dit is ook de meest voorkomende afgod op aarde. Wie geld en bezittingen hebben voelen zich veilig, gelukkig en onbevreesd alsof ze zich midden in het paradijs bevinden. Anderzijds zijn er mensen die niets bezitten en moedeloos en vol twijfels leven, alsof ze geen God kennen... Evenzo heeft iedereen die vertrouwt en opschept dat ze grote vaardigheid, voorzichtigheid, macht, gunst, vriendschap en eer bezitten ook een god, maar niet de ware en enige God. Dit komt weer terug als je merkt hoe pretentius, zelfverzekerd en trots mensen zijn door dergelijke bezittingen, en hoe moedeloos wanneer deze verdwijnen of worden teruggetrokken. Dat komt doordat het hebben van een god iets is waarop het hart volledig vertrouwt... Zo is het met alle afgoderij; want het bestaat niet alleen uit het oprichten van een beeld en het aanbidden ervan, maar veeleer in het hart, dat zich aan iets anders vergaapt, en hulp en troost zoekt bij schepselen, heiligen of duivels, en niet om God geeft. Iemand met zo'n hart gelooft niet dat God zo goed is dat Hij bereid is te helpen, en evenmin dat al het goede dat hij ervaart van God komt. Bevraag en onderzoek je hart ijverig, en je zult ontdekken of het zich enkel aan God vastklampt of niet. Als je een hart hebt dat van God enkel het goede verwacht, vooral in tijden van nood en gebrek, en dat daarentegen alles wat niet van God is afwijst, dan heb je de enige ware God. Als het hart zich daarentegen aan iets anders vastklampt, waarvan het meer goeds en hulp verwacht dan van God, en geen toevlucht bij Hem zoekt, maar bij tegenspoed van Hem wegvlucht, dan heb je een afgod, een andere God.' ⁷

Dankjewel God

Een eenvoudig principe dat kan helpen in je strijd tegen afgoden vinden we terug in Paulus' brief aan Timotheüs. Daarin schrijft hij het volgende:

Want alles wat God geschapen heeft, is goed en niets is verwerpelijk, wanneer het onder dankzegging aanvaard wordt. (1Tim. 4:4)

Het komt er eigenlijk op neer dat zolang we God kunnen danken, dat ons hart goed zit. Probeer dus bij de dingen die je wilt doen hardop of in jezelf te zeggen 'bedankt Heer dat ik ... mag doen.' Blijft er rust in je hart, geniet er dan van. Spreek je geweten, luister er dan naar.

GROEPSVRAGEN

1. Wat is jou van deze cache het meest bijgebleven?
2. Kunnen afgoden zich meten met God?
3. Zou God liefdevol zijn als Hij afgoderij zou toestaan?
4. Wat is het verband tussen afgoderij en verslavingen?
5. Waarom vergelijkt God afgoderij met overspel?
6. Op welke wijze heb jij je al laten vangen door afgoden?
7. Zijn er afgoden in jouw leven die moeten worden verwijderd?
8. Wat kan je doen om te voorkomen dat er iets in je leven Gods plaats inneemt?

MEMORIEVERS

Daarom, mijn geliefden, vlucht weg van de afgodendienst (1Kor.10:14).

GEBED

- ✓ Dank God om al het goede dat Hij is.
- ✓ Belijd de dingen in je leven die je van Hem weghouden.
- ✓ Loof God om Zijn genade en geduld naar ons.
- ✓ Vraag God om hetgeen je nodig hebt om de strijd tegen afgoden aan te gaan.

¹ D.L. Moody, Mornings With Moody: A Daily Devotional Message (Dallas: Primedia E-launch LLC, 2012), p. 36.

² <https://www.heidelbergse-catechismus.nl/gewone-taal/dankbaarheid/zondag-34/vraag-95>

³ Timothy Keller, Counterfeit Gods (Dutton: New York, 2009), p. xiv.

⁴ Ken Sande, The Peacemaker (Grand Rapids: Baker, 2004), p. 109.

⁵ Augustine, Confessions, book 1 (Mulberry: Sovereign Grace Publishers, 2001), p. 1.

⁶ Dean R. Ulrich, From Famine to Fullness (Phillipsburg: P&R Publishing, 2007), p. 29.

⁷ Martin Luther, The Large Catechism of Martin Luther (Radford, Wilder Publications, 2008), p. 12.